

PO Hyvärinen Outi(UM), Koskenniemi 03.12.2019
Tuomas(PLM), Lehto Heli(UM),
Saario Jyri(PLM), Saarimaa
Elina(PLM), Palojoensuu
Reetta(PLM)

Asia

Pysyvän rakenteellisen yhteistyön kansallinen toimeenpanosuunnitelma; Suomen vastaus 2019

Kokous

U/E/UTP-tunnus

UTP 03/2017 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) toimeenpano etenee sitoumusten ja projektien kautta. Osallistuvien jäsenvaltioiden on toimitettava 10.1.2020 mennessä päivitetty kansallinen toimeenpanosuunnitelma, jossa raportoidaan 20 PRY-sitoumuksen toimeenpanosta vuonna 2019 ja esitetään suunnitelmia tuleville vuosille 2020 sekä 2021-2025. PRY-sihteeristön ohjeistuksen perusteella laadittu vastaus on 31-sivuinen taulukko, jonka mukana on kaksi liitettä. Tässä muistiossa avataan vastauksen keskeinen sisältö.

Toukokuussa 2019 neuvosto antoi suosituksen PRY:n toimeenpanoa koskevasta etenemissuunnitelmasta (2019/C 166/01). Sen mukaan jäsenmaiden on toimitettava kansalliset toimeenpanosuunnitelmansa 10. tammikuuta 2020 mennessä. Keväällä 2020 EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja antaa näiden pohjalta neuvostolle vuosikertomuksen PRY:stä, mukaan lukien siitä, miten kukin osallistuva jäsenvaltio noudattaa PRY-sitoumuksia.

Joulukuussa 2018 Suomen toisessa kansallisessa toimeenpanosuunnitelmassa esitettiin sitoumuksiin liittyvät kansalliset linjaukset mm. valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ja puolustusselonteon pohjalta. Nyt päivitettävässä toimeenpanosuunnitelmassa esitellään tapahtunutta edistystä ja tarkempia suunnitelmia.

Neuvosto hyväksyi lokakuussa 2018 suosituksen sitoumusten jaksottamisesta ja tarkentamisesta (2018/C 374/01). Suosituksessa tarkennettiin PRY-sitoumusten sisältöä ja annettiin lisäohjeita raportointiin. Osallistuvia jäsenvaltioita ohjeistettiin raportoimaan sitoumusten toimeenpanosta vuonna 2018 sekä esittämään suunnitelma sitoumusten toimeenpanoon vuosina 2019-2020 (tavoitteet ja kansalliset toimet) sekä alustava suunnitelma vuosille 2021-2025. PRY-sihteeristö on laatinut toimeenpanosuunnitelmille päivitetyn taulukkomuotoisen mallipohjan ja yksityiskohtaisia ohjeita kutakin sitoumusta koskevaan raportointiin. Nyt laaditussa toimeenpanosuunnitelmassa raportoidaan

sitoumusten toimeenpanosta vuonna 2019 ja esitetään suunnitelmia tuleville vuosille 2020 sekä 2021-2025.

Suomen kanta

Suomi toimittaa tammikuussa 2020 EU:lle PRY:tä koskevan kansallisen toimeenpanosuunnitelman. Tässä otetaan huomioon Suomen tavoitteet PRY:n kunnianhimoisesta toimeenpanosta sekä hallitusohjelman linjaukset Suomen puolustuskyvyn ja EU:n puolustusyhteistyön kehittämisestä. Edellä mainitun ohjeistuksen mukaisesti Suomi raportoi sitoumusten toimeenpanosta vuonna 2019 ja kertoo jo tehtyjen päätösten perusteella tulevia vuosia (2020 ja 2021-2025) koskevista suunnitelmista. Lisäksi esitetään toive EU:n eri puolustusaloitteita (mm. PRY, Euroopan puolustusrahasto, puolustuksen vuosittainen arviointi) koskevan raportoinnin päällekkäisyyksien poistamisesta.

Hallitusohjelman mukaan Euroopan unioni on Suomen ulkosuhteiden tärkein viitekehys ja vaikutuskanava sekä turvallisuusyhteisö. Suomen etujen mukaista on vahvistaa EU:n ulkoista toimintakykyä ja yhtenäisyyttä. Edelleen hallitusohjelma toteaa Suomen olevan aktiivisesti mukana EU:n turvallisuusyhteistyön kehittämisessä. PRY:n todetaan olevan keskeinen EU:n puolustusulottuvuutta koskeva hanke.

PRY:n käynnistämisyksityksessä Suomi peräänkuulutti PRY:n tavoitteilta ja sitoumuksilta riittävää kunnianhimoa, jotta yhteistyö tuottaisi merkittävää lisäarvoa. Valtioneuvosto arvioi, että sitoumukset ovat Suomelle pääsääntöisesti ongelmattomia. Samalla Suomi piti tärkeänä, että sitoumusten toimeenpanossa säilyy joustavuus erityisesti hankintakäytäntöjä ja eurooppalaisten yhteisjärjestelyjen selvittämistä koskien.

Suomi tavoittelee edelleen PRY:n kunnianhimoista toimeenpanoa. Suomen näkemyksen mukaan PRY:n tulee keskittyä ensisijaisesti konkreettisten yhteistyömuotojen edistämiseen, kehittämiseen ja toimeenpanoon.

Vuoden 2019 PRY-vuosikertomuksen maakohtaisessa arvioinnissa Suomen suoriutumista kiitettiin puolustusmateriaalialan sitoumusten alalla. Puolustusjärjestelmien yhdenmukaistamiseen liittyen toivottiin lisätietoja hankkeista, joihin suunnitellaan EU-rahoitusta. Joukkojen käytettävyyden osalta Suomelta odotettiin lisäpanosta kriisinhallinnan ja nopean toiminnan alalla. Suorituskykypuutteita ja eurooppalaisia materiaalihankkeita koskien Suomelta toivottiin tarkempaa tietoa tulevaisuuden suunnitelmista. Suomi osallistuu jäsenenä viiteen ja tarkkailijana seitsemään PRY-projektiin, mikä on lukumäärällisesti alemmaa keskitasoa muihin EU-maihin verrattuna. Tällä hetkellä Suomen osallistuminen EU:n sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin on EU:n alemmaa keskitasoa. Voimassaolevat kansalliset osallistumispäätökset mahdollistaisivat yksittäisten sotilaitten lisäämiseen operaatioihin ja täten jonkin verran paremman sijoittumisen EU:n jäsenmaiden osallistumisvertailussa, mutta operaatioiden tarpeet ja suomalaiset suorituskyvyt eivät toistaiseksi ole kohdanneet.

PRY:n toteuttamiseen ei ole osoitettu erillisiä resursseja, vaan projekteja toteutetaan kansallisen puolustuksen ja suorituskykyjen kehittämisen näkökulmasta. Suomi ei toimi minkään PRY-projektin koordinaattorina. Laadullisesti nykyistä merkittävämpi osallistuminen PRY-projekteihin ja/tai koordinaattorin roolin ottaminen PRY-projektissa edellyttäisi sellaista resursointia, jota Suomella ei toistaiseksi ole osoitettuna PRY-osallistumiseensa.

Suomi on aktiivisesti pyrkinyt saamaan aikaa kompromissia pysyvän rakenteellisen yhteistyön kolmasmaasäännöistä puheenjohtajakaudellaan. Tämä on kuitenkin osoittautunut haastavaksi, sillä jäsenmaiden kannat eroavat, ja asia vaatii PRY:hyn osallistuvien jäsenvaltioiden yksimielisyyden.

Pääasiallinen sisältö

Korkean edustajan keväällä 2019 antaman ensimmäisen PRY-vuosikertomuksen mukaan hyvää edistystä on saavutettu etenkin puolustusinvestointeihin ja -menoihin liittyvissä sitoumuksissa. Parantamisen varaa löytyy mm. jäsenvaltioiden kansallisissa toimeenpanosuunnitelmissaan jakaman tiedon tarkkuudesta ja sitoumuksista koskien YTPP-operaatioihin osallistumista, puolustusjärjestelmien yhdenmukaistamista ja Euroopan puolustusteollisen pohjan vahvistamista. Suosituksissa kehoitetaan jäsenvaltioita huomioimaan nämä alueet paremmin tulevaisuudessa.

Puolustusmateriaalialan investoinnit (sitoumukset 1-5)

Lokakuussa 2018 annettu neuvoston suositus sitoumusten tarkentamisesta ja jaksottamisesta edellyttää PRY:n osallistujavaltioilta tietoja puolustusmenojen kasvattamista koskevista suunnitelmista. EU-ministerivaliokunnan linjauksen mukaisesti (VNEUS2018-00671) Suomen toimeenpanosuunnitelmaa laadittaessa huomioidaan, ettei sillä loukata eduskunnan budjettivaltaa. Raportointi perustuu jo tehtyihin päätöksiin.

Suomen puolustusbudjetti vuonna 2019 on 3 138 miljoonaa euroa, mikä on arvion mukaan 1,3 % bruttokansantuotteesta. Tulevien vuosien osalta toimeenpanosuunnitelmassa todetaan hallituksen päättäneen puolustusbudjetin asteittaisesta noususta mm. strategisten hankkeiden rahoittamiseksi. Budjettiehdotus vuodelle 2020 on 3 158 miljoonaa euroa, mikä on arvion mukaan 1,3 % bruttokansantuotteesta. Vuosina 2021-2025 puolustusbudjetin arvioidaan nousevan 2,0 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Toimeenpanosuunnitelmassa todetaan, että Naton käyttämällä laskutavalla puolustusbudjetin osuus bkt:stä olisi jonkun verran suurempi (1,5 % vuonna 2019-2020, ja 2020-luvun alussa sen arvioidaan nousevan 2,2 prosenttiin).

PRY-sitoumuksia koskevassa raportoinnissa käytetään vertailuarvona vuonna 2007 Euroopan puolustusviraston kehyksessä sovittuja vapaaehtoisia ja kollektiivisia tavoitteita puolustusmenojen kohdentamisesta¹. Suomi täyttää 20 % tavoitteen materiaalihankintojen osalta, mutta jää hieman 2 % tavoitteesta tutkimus- ja kehittämistoiminnan (R&D) osalta (1,7 % vuonna 2019 ja arviolta 1,8 % vuonna 2020). Suomi pyrkii tutkimus- ja kehittämistoiminnan osalta saavuttamaan 2,0 % tason puolustusbudjetista vuosina 2021-2025. Puolustusvoimat kehittää samanaikaisesti laskentamallia PRY:hyn sisältyvän tutkimus- ja teknologiakokonaisuuden (R&T) määrittämiseksi. Sotilaallisen maanpuolustuksen menot vuonna 2019 ovat 2 717 milj. euroa, josta 740 milj. euroa (27 %) käytetään materiaalihankintoihin ja joukkojen varustamiseen (ilman arvonnlisäveroa). Vuonna 2020 ja edelleen vuosina 2021-2025 materiaalihankintamenojen suunnitellaan kasvavan puolustusvoimien strategisten hankintojen myötä.

Puolustusjärjestelmien yhdenmukaistaminen (sitoumukset 6-11)

¹ 20 % puolustusmenoista materiaalihankintoihin; eurooppalaisen yhteistyön osuus hankinnoista 35 %; 2 % puolustusmenoista tutkimukseen ja kehitykseen; eurooppalaisen yhteistyön osuus T&K-menoista 20 %.

Neuvoston lokakuussa 2018 antama suositus tarkentaa puolustusjärjestelmien yhdenmukaistamista koskevia sitoumuksia mm. edellyttämällä EU:n työkalujen, kuten puolustuksen säännöllisen arvioinnin (CARD) ja kesäkuussa 2018 vahvistettujen EU:n uusien suorituskykyprioriteettien huomiointia kansallisessa päätöksenteossa. Osallistujamaita kannustetaan myös puolustustutkimuksen valmistelutoimen (2017-2019) ja Euroopan puolustusteollisen kehittämisohjelman (2019-2020) tulosten hyödyntämiseen, yhteishankkeiden suorituskykyvaatimusten harmonisointiin, suorituskykyjen jakamiseen sekä tiiviimpään yhteistyöhön kyberpuolustuksessa. Suomi on mukana vuoden 2019 EDIDP-hauissa sekä valmistautuu olemaan mukana vuoden 2020 hauissa tehtävissä hanke-ehdotuksissa.

Toimeenpanosuunnitelmassa todetaan Suomen tukeneen puolustuksen vuosittaisen arvioinnin (CARD) valmistelua asettamalla Euroopan puolustusvirastoon kansallisen asiantuntijan heinäkuuhun 2019 asti. Suomi vaikuttaa syksyllä 2019 käynnistyneen ensimmäisen varsinaisen CARD-kierroksen metodologian kehittämiseen mm. pyrkien suuntaamaan CARD:ia laadulliseen analyysiin sekä keskipitkän ja pitkän aikavälin trendien tarkasteluun. Suomi pyrkii kehittämään tiedon jakamista osana CARD-prosessia huomioiden kuitenkin kansallisen puolustuksen tarpeet.

Toimeenpanosuunnitelmassa todetaan, että vuonna 2018 päivitetyt EU:n suorituskykyprioriteetit on pyritty huomioimaan kansallisessa suunnittelussa, ja niitä on tarkasteltu vuosittain puolustusvoimien tulevaisuuden suorituskykyvaatimusten valossa. Prioriteetteja ei ole pantu toimeen erillisellä ohjauksella, vaan osana puolustusvoimien strategisen suunnittelun prosessiin liittyvää kehittämisohjelmien laadintaa. Toimeenpanosuunnitelmassa esitetään Suomen kansallisen suunnitteluprosessin aikajänne ulottuen 2030-luvulle. Koska puolustusvoimien kehittämisohjelman sisältö on suojaustasoltaan salaista, esimerkkejä sen sisältämisestä konkreettisista hankkeista ei esitetä toimeenpanosuunnitelmassa.

Suomi osallistuu Euroopan puolustusrahaston valmisteluun. Suomalaisten toimijoiden mahdollisuuksiin saada rahoitusta vaikutetaan määriteltäessä työohjelman sisällöllisiä painotuksia ja rahoitusehtoja. Suomalainen puolustusteollisuus ja -tutkimusyhteisö on otettu tiiviisti mukaan puolustusrahastoa koskevaan kansalliseen keskusteluun ja valmisteluun. Suomi tavoittelee puolustusrahastoyhteistyössä hyötyjä, jotka tukevat Suomen kansallisten sotilaallisten suorituskykyjen kehittämistä määritetyillä prioriteettialueilla. Suomen tavoitteena on puolustusrahaston kautta myös parantaa kansallisen pk-yritysvetoisen puolustusteollisuuden kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä sekä edistää rajat ylittävää osallistumista ja yhteistyötä.

PRY-projektien ensimmäisessä aallossa maaliskuussa 2018 Suomi liittyi jäsenenä kolmeen projektiin (sotilaallinen liikkuvuus, eurooppalainen ohjelmistoradio sekä kyberalan nopean toiminnan ryhmät ja kyberturvallisuuteen liittyvät keskinäinen avunanto) sekä tarkkailijana kolmeen projektiin (Euroopan logistiikkaverkosto ja tuki operaatioille, kyberuhkia ja kybertapahtumiin reagoimista käsittelevä tiedonvaihtoalusta sekä (puoli-) autonomiset merimiinojen torjuntajärjestelmät). Marraskuussa 2018 Suomi liittyi yhteen uuteen PRY-projektiin jäsenenä (integroitu miehittämätön maajärjestelmä) ja neljään tarkkailijana (eurooppalaiset koekeskukset, eurooppalainen keskikorkeuden ja pitkän lentoajan omaava miehittämätön ilma-alusjärjestelmä, miehittämättömien ilma-alusten torjuntajärjestelmä, Euroopan unionin radionavigaatoratkaisu). PRY-projektien kolmannessa aallossa marraskuussa 2019 Suomi liittyi jäsenenä yhteen projektiin (avaruussijoitteinen valvonta-, ennakkovaroitus- ja torjuntakyky ballistisia ja hypersoonisia ohjuksia sekä muita lentolaitteita vastaan). Suomen osallistuminen uusiin PRY-projekteihin arvioidaan ottaen huomioon kansalliset puolustuksen tarpeet,

projektien edellyttämät resurssit sekä turvallisuuspoliittiset näkökulmat. Samoista näkökulmista voidaan tarkastella mahdollisia muutoksia osallistumisessamme jo olemassa oleviin projekteihin.

Suorituskykyjen jakamisen ja yhteiskäytön osalta todetaan Suomen osallistuneen valtaosaan Euroopan puolustusviraston kehityksessä toteutetuista Pooling & Sharing -hankkeista. Suomi osallistuu EU:n sotilaallisen harjoitusyhteistyöhön, tarjoaa mahdollisuuksia sotilaallisten harjoitusten järjestämiseen Suomessa (mm. Arctic Lock 2021 -harjoitus) sekä ylläpitää ja kehittää kykyään osallistua eurooppalaisiin kriisinhallintaoperaatioihin. Suomi osallistuu laajalti myös EU:n sotilaalliseen koulutusyhteistyöhön. Puolustusvoimien kansainvälinen keskus järjestää Euroopan turvallisuus- ja puolustusakatemian koulutussuunnitelmaan kuuluvia kriisinhallintakursseja.

Kyberpuolustuksen osalta viitataan lokakuussa 2019 julkaistuun uuteen kansalliseen kyberstrategiaan sekä kyberpuolustuksen alaan liittyviin PRY- ja muihin projekteihin, joissa Suomi on mukana sekä todetaan Suomen osallistuminen myös Nordefcon ja Naton piirissä tehtävään ja kahdenväliseen yhteistyöhön kyberpuolustuksen alalla. Tulevien vuosien osalta todetaan pyrkimys panna toimeen kansallinen kyberstrategia, osallistua kyberpuolustusta kehittäviin harjoituksiin sekä hallitusohjelmakirjaukset kybersuorituskykyjen kansallisesta kehittämisestä.

Joukkojen käytettävyys (sitoumukset 12-14)

Neuvoston suositus sitoumusten tarkentamisesta ja jaksottamisesta kattaa mm. EU-operaatioihin käytössä olevien joukkojen systemaattisemman ilmoittamisen, nopeaan toimintaan liittyvän kansallisen päätöksenteon kehittämisen ja operaatioiden tukemisen. Osallistujamaiden tulisi olla säännöllisesti mukana EU:n taisteluosastoissa ja ilmoittaa tästä vähintään neljä vuotta etukäteen. Osallistujamailta edellytetään vuoden 2019 loppuun mennessä kansallisia suunnitelmia sotilaallisen liikkuvuuden edistämiseksi ja pyydetään ehdotuksia sotilaallisen kriisinhallinnan yhteisrahoituksen laajentamiseksi. Osallistujavaltioiden tulisi arvioida operaatioita koskevaa kansallista päätöksentekoprosessia nopean toiminnan mahdollistamiseksi ja pyrkiä mahdollisuuksien mukaan harjoittelemaan tätä.

Toimeenpanosuunnitelmassa todetaan Suomen jatkavan aktiivista osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan. Suomi osallistuu tällä hetkellä kymmeneen sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon yhteensä noin 400 sotilaalla YK:n, EU:n ja Naton sekä kansainvälisen ISIL:in vastaisen koalition puitteissa. Suomi on aiemmin osallistunut suurimpaan osaan EU:n sotilaallisista kriisinhallintaoperaatioista. Tällä hetkellä Suomi osallistuu kolmeen EU:n kuudesta sotilasoperaatiosta: EUNAVFOR MED Sophia, EUTM Mali ja EUTM Somalia. Osallistumistaso näissä on kokonaisuudessaan kuitenkin pieni: tällä hetkellä yhteensä 20 sotilasta. Suomen on tarkoitus vahvistaa osallistumista EU:n sotilaallisissa operaatioissa kansallisten osallistumispäätösten puitteissa sekä selvittää mahdollisuutta laajentaa osallistumista muihin EU:n sotilaallisiin operaatioihin nykyisten kansallisten osallistumispäätösten lisäksi. Voimassa olevien kansallisten osallistumismandaattien puitteissa osallistumista on mahdollista nostaa 32 sotilaaseen.

Lisäksi Suomi osallistuu tällä hetkellä yhtä lukuun ottamatta kaikkiin EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioihin yhteensä noin 50 lähetetyn asiantuntijan panoksella. Suomi on viime vuodet ollut väkilukuun suhteutettuna yksi eniten EU:n siviilikriisinhallintaan kontribuoineista maista. Suomi on osallistunut myös aktiivisesti

siviilikriisinhallinnan kehittämiseen, mm. siviili-YTPP:n kompaktia koskevaan prosessiin.

Suomi jatkaa säännöllistä osallistumistaan EU:n taisteluosastoihin ja osallistuu Saksan johtamaan EU:n taisteluosastoon vuoden 2020 jälkipuoliskolla. Toimeenpanosuunnitelmassa luetellaan kansainvälisiin operaatioihin käytettävissä olevat joukot. Tarkempia suunnitelmia osallistumisesta EU:n taisteluosastoihin vuosina 2021-2025 ei toistaiseksi esitetä. Kansallisen päätöksentekoprosessin kehittämisen osalta viitataan kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskevan lainsäädännön uudistamiseen vuonna 2017.

Neuvoston päätelmissä 25.6.2018 jäsenmaita kehoitettiin laatimaan kansalliset sotilaallisen liikkuvuuden suunnitelmat vuoden 2019 loppuun mennessä. Suomen osalta alustava sotilaallisen liikkuvuuden suunnitelma liitettiin mukaan jo vuoden 2018 kansalliseen toimeenpanosuunnitelmaan. Tässä yhteydessä Suomi raportoi sotilaallisesta liikkuvuudesta osana toimeenpanosuunnitelmaa 2019, mutta laatii lisäksi erillisen päivitetyn sotilaallisen liikkuvuuden suunnitelman. Siinä todetaan pyrkimykset sotilaallisen liikkuvuuden helpottamiseksi PRY:n lisäksi myös muissa EU:n työkokonaisuuksissa, kuten EDA:ssa (lupamenettelyt, tullikysymykset) ja sotilaskomiteassa (jo valmistunut sotilaallisten vaatimusten määrittely). PRY-projektilla on tärkeä rooli lupamenettelyjen joustavoittamisessa sekä eri työlinjojen koordinoinnissa. Lisäksi sotilaallisen liikkuvuuden kansallisessa suunnitelmassa tuodaan esille sotilaallisen liikkuvuuden edistäminen myös Nordefcossa ja Pohjoisen ryhmän kehyksessä sekä Naton kumppanina. Toimeenpanosuunnitelmassa esitellään Suomen poikkihallinnollista työtä ja viitataan mm. vuonna 2017 perustettuun kansalliseen sotilaallisen liikkuvuuden työryhmään, jossa on edustettuna useita ministeriöitä ja viranomaisia. Suomella todetaan olevan vakiintuneita käytäntöjä viranomaisyhteistyöhön sekä yhteistyöhön yksityisen sektorin kanssa. Suomi on nimennyt pyydytetyt yhteyspisteet sotilaallisen liikkuvuuden EU-tason koordinaatioon.

Kansallisten joukkojen yhteensopivuuden kehittämisen todetaan perustuvan Naton standardeihin, ja EU:n taisteluosastoihin osallistuvat kansalliset osastot evaluoidaan Nato-käytäntöjen mukaisesti. Monikansallisten joukkorakenteiden osalta todetaan Suomen osallistuminen EU:n sotilasrakenteisiin sekä Naton esikunta- ja joukkokokoonpanoihin. Lisäksi todetaan Suomen osallistuminen muihin monen- tai kahdenvälisiin puolustusyhteistyökehysiin kuten pohjoismaiseen Nordefco-yhteistyöhön, Saksan johtamaan kehysvaltioaloitteeseen, Ranskan johtamaan Euroopan interventioaloitteeseen, Ison-Britannian johtamaan Joint Expeditionary Force -maaryhmään sekä kahdenväliseen yhteistyöhön Ruotsin kanssa.

Toimeenpanosuunnitelmassa todetaan Suomen tuki EU:n sotilaallisen kriisinhallinnan yhteisrahoituksen laajentamiselle. Tällä vältettäisiin kustannusten kohtuuton kohdistuminen operaatioihin ja EU:n taisteluosastojen valmiusvuoroihin osallistuviin jäsen maihin. Tasaisempi taakanjako EU-maiden välillä toimisi kannustimena ja edesauttaisi joukkojen kokoamista etenkin vaativimpiin operaatioihin sekä mahdollistaisi ennakoivan suunnittelun. Suomi on toiminut EU:n neuvoston puheenjohtajana syyskauden 2019. Puheenjohtajamaana Suomen rooli on ollut toimia puolueettomana välittäjänä, eikä Suomi ole tuonut esiin kansallisia kantojaan. Suomi on vienyt puheenjohtajakaudellaan eteenpäin Athena-mekanismin vuosisyklin mukaista agendaa. Lisäksi on keskusteltu operaatioiden varainhoidon kehittämisestä.

EU:n korkea edustaja on komission tuella tehnyt esityksen budjetin ulkopuolisesta Euroopan rauhanrahasto -erityisvälineestä (EPF) kaudelle 2021-27. Euroopan

rauhanrahasto -erityisvälineestä esitetään rahoitettavaksi EU:n YUTP:n alaisia toimia, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla. Rauhanrahastosta rahoitettaisiin EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTTP) alaisten sotilaallisten operaatioiden yhteisiä kustannuksia, kolmansien maiden tai muiden kansainvälisten toimijoiden rauhanturvaoperaatioita sekä tuettaisiin kolmansien maiden asevoimien kapasiteetin vahvistamista. Suomi on edistänyt puheenjohtajakaudellaan neuvotteluita Euroopan rauhanrahastosta, joka yhdistäisi jo olemassa olevat EU:n budjetin ulkopuoliset rahoitusmekanismit, Athena-mekanismi ja Afrikan rauhanrahaston (APF). Ehdotetussa muodossaan Euroopan rauhanrahasto laajentaisi EU:n sotilaallisten operaatioiden yhteisrahoitusta nykyisestä. Uutena elementtinä rauhanrahastoon sisällytettäisiin Euroopan ulkopuolisille maille kohdistettava nk. CBSD-tuki (Capacity Building in Support of Security and Development), jossa olisi sotilaallinen ja puolustuksellinen ulottuvuus (esimerkiksi infrastruktuuri, varusteet ja tarvikkeet, sotilastekninen tuki).

Suorituskykypuutteet (sitoumukset 15-17)

Neuvoston lokakuussa 2018 annettu suositus edellyttää PRY:n osallistujavaltioilta tarkempia suunnitelmia siitä, miten eurooppalaisten suorituskykypuutteiden täyttäminen huomioidaan kansallisesti ja kuinka eurooppalaista yhteistyötä arvioidaan tulevissa hankkeissa. Osallistujavaltioiden tulee jakaa tietoa suunnitelmistaan Euroopan puolustusviraston kehityksessä.

Toimeenpanosuunnitelmassa eritellään kansallisten suorituskykyhankkeiden sekä niihin sisältyvien eurooppalaisten yhteistyömahdollisuuksien kehittymistä tarkastelujaksolla. Yksityiskohtaisia tietoja kehittämisohjelmista ja suorituskykyhankkeista ei anneta tietoturvasyistä johtuen. Kansallisten suorituskykyhankkeiden todetaan osaltaan tukevan myös EU:n suorituskykyprioriteettien täyttämistä. Suomi korostaa maantieteellisten erityispiirteidensä, mm. Itämeren ja arktisten olosuhteiden, huomioonottamista eurooppalaisissa suorituskykyhankkeissa. Suunnitelmassa viitataan puolustushallinnon yleisiin hankintaperiaatteisiin, joiden mukaan eurooppalaiset ja kansainväliset yhteistyömahdollisuudet tulee selvittää suorituskykyhankkeen varhaisessa suunnitteluvaiheessa ja aina ennen uuden hankintaprosessin käynnistämistä.

Suomen osallistuminen PRY-projekteihin ja näiden projektien strategiset vaikutukset eritellään toimeenpanosuunnitelman erillisessä liitteessä.

Eurooppalaiset materiaalihankkeet (sitoumukset 18-20)

Neuvoston suosituksessa osallistujavaltioita kehoitetaan hyödyntämään täysimääräisesti Euroopan puolustusvirastoa suorituskykyjen kehittämisessä sekä osoittamaan, kuinka kansalliset hankintastrategiat tukevat eurooppalaista puolustusteollisuutta.

Toimeenpanosuunnitelman erillisessä liitteessä luetellaan ne Euroopan puolustusviraston hankkeet, joihin Suomi osallistuu vuonna 2019 ja tarkastelujakson tulevina vuosina. Edellä mainittujen yhteistyötä korostavien hankintaperiaatteiden lisäksi todetaan Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamista koskevassa valtioneuvoston periaatepäätöksessä kriittisiksi suorituskykyalueiksi määritetyt johtaminen ja verkostotoiminta; tiedustelu, valvonta ja maalittamistuki; vaikuttaminen sekä suoja. Näiden alueiden osalta todetaan tärkeäksi säilyttää Suomessa riittävä teknologinen ja teollinen osaaminen huoltovarmuuden varmistamiseksi. Toimeenpanosuunnitelmassa huomautetaan, että Suomi hankkii suuren osan puolustusmateriaalistaan valmiina hyllytavaratyyppisinä tuotteina.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Pysyvä rakenteellinen yhteistyö (PRY) perustettiin joulukuussa 2017, kun EU:n neuvosto teki päätöksen pysyvästä rakenteellisesta yhteistyöstä ja siihen osallistuvien jäsenvaltioiden luettelon vahvistamisesta (YUTP 2017/2315). Päätöksen liite sisältää 20 osallistuvien jäsenvaltioiden toisilleen tekemää sitoumusta, jotka koskevat puolustusmateriaalialan investointeja (sitoumukset 1-5), puolustusjärjestelmien yhdenmukaistamista (sitoumukset 6-11), joukkojen käytettävyyttä (sitoumukset 12-14), suorituskykypuutteiden täyttämistä (sitoumukset 15-17) ja eurooppalaisia materiaalihankkeita (sitoumukset 18-20). PRY:n perustamispäätöksen mukaan sitoumukset pannaan toimeen vaiheittain. PRY on jaettu strategisiin jaksoihin, joista ensimmäiset ovat vuosina 2018-2020 ja 2021-2025. Jaksojen alussa tarkennetaan tavoitteet sitoumusten täyttämiseksi. Ensimmäisen jakson päätteeksi laaditaan strateginen arvio PRY:n toimeenpanosta. Neuvosto on pyytänyt korkeaa edustajaa tekemään tätä silmällä pitäen ehdotuksia keväällä 2020 annettavassa PRY:n vuosiraportissa.

PRY:n perustamisen yhteydessä päätettiin sitoumusten säännöllisestä tarkastelusta. Osallistuvien jäsenvaltioiden on laadittava vuosittain kansalliset toimeenpanosuunnitelmat, joissa raportoidaan sitoumusten täyttämisestä edellisenä vuonna ja esitetään suunnitelmat jatkoa varten. Kansalliset toimeenpanosuunnitelmat toimitetaan vuosittain PRY-sihteeristölle ja jaetaan kaikille osallistuville jäsenvaltioille.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Pysyvän rakenteellisen yhteistyön kansallinen toimeenpanosuunnitelma on valmisteltu Pääesikunnan toimittaman aineiston pohjalle, jota puolustusministeriö ja ulkoministeriö ovat täydentäneet.

Kansallinen toimeenpanosuunnitelma ja EU-ministerivaliokunnalle valmisteltu kansallinen muistio on käsitelty puolustusjaoston kirjallisessa menettelyssä 26.–29.11.2019.

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat**Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot**

Tuomas Koskenniemi / PLM, tuomas.koskenniemi@defmin.fi, p. 0295 140058

Jyri Saanio / PLM, jyri.saanio@defmin.fi, p. 0295 140003

Elina Saarimaa / PLM, elina.saarimaa@defmin.fi, p. 0295 140352

Reetta Palojoensuu / PLM, reetta.palojoensuu@defmin.fi, p. 0295 160398

Outi Hyvärinen / UM, outi.hyvarinen@formin.fi, p. 0295 350035

Heli Lehto / UM, heli.lehto@formin.fi, p. 0295 350165

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Asiasanat	Euroopan puolustusrahasto, kriisinhallinta, puolustuspoliittikka, puolustusvirasto, puolustusvoimat, YTPP
Hoitaa	PLM, UM, VM
Tiedoksi	EUE, LVM, OM, PE, SM, STM, TEM, VNK, VTV
